

*Tracing Racism in Anti-racist discourse:
A critical approach to European public speech
on the migrant and refugee crisis*

*Ανιχνεύοντας τον ρατσισμό στον αντιρατσιστικό λόγο:
Μια κριτική προσέγγιση στον ευρωπαϊκό δημόσιο λόγο
για τη μεταναστευτική και προσφυγική κρίση*

Ειδίκευση Γλωσσολογίας

Τμήμα Φιλολογίας

Πανεπιστήμιο Πατρών

Εναρκτήρια Ημερίδα, Αθήνα 17 Μαρτίου 2020

Ερευνητική ομάδα

Επιστημονικός υπεύθυνος έργου:
Αργύρης Αρχάκης
Καθηγητής Ανάλυσης Λόγου
& Κοινωνιογλωσσολογίας

Βίλλυ Τσάκωνα
Επίκουρη
Καθηγήτρια
ΕΚΠΑ

Ράνια Καραχάλιου
Μεταδιδακτορική
ερευνήτρια
Πανεπιστήμιο
Πατρών

Βάσια Τσάμη
Μεταδιδακτορική
ερευνήτρια
Πανεπιστήμιο
Πατρών

Ερευνητική ομάδα

- Μέλη της ερευνητικής ομάδας από εγχώρια πανεπιστήμια:

Αναστασία
Στάμου
Αναπληρώτρια
Καθηγήτρια
ΑΠΘ

Αντώνης
Σαπουντζής
Επίκουρος
καθηγητής
ΔΠΘ

Ερευνητική ομάδα

- Μέλη της ερευνητικής ομάδας από πανεπιστήμια του εξωτερικού:

Τερέζα
Σπηλιώτη

Senior
Lecturer
Cardiff
University
(U.K.)

Σταύρος
Ασημακόπουλος

Senior
Lecturer
University of
Malta

Κορίνα
Γιαζόγλου

Lecturer
The Open
University
(U.K.)

Άννα
Πιατά

Postdoctoral
Researcher
University
of
Neuchâtel

Δημήτρης
Σεραφής

Postdoctoral
Researcher
Università
della
Svizzera
Italiana
(USI)

Ερευνητική ομάδα

- Υποψήφιες διδακτόρισες του Πανεπιστημίου Πατρών:

Ανθίπη
Δούκα

Κυριακούλα
Τζωρτζάτου

Ερευνητική ομάδα

- Μέλη τεχνικής υποστήριξης:

Αλέξης Λαζανάς
Μέλος ΕΔΙΠ
Πανεπιστήμιο
Πατρών

Ηλίας Σιάχος
Υποψήφιος
Διδάκτορας
Πανεπιστήμιο
Πατρών

Ερευνητικό Αντικείμενο *TRACE*

- Ανίχνευση ρατσιστικών θέσεων και στάσεων σε κείμενα *εμφανώς δηλωμένα* ως αντι-ρατσιστικά.
- Ανίχνευση *ρευστού* (αμφίσημου και καλυμμένου) ρατσισμού:
  - Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του;
  - Πώς εκφέρεται;

Στόχοι Έρευνας

Πού αναζητούμε τον ρατσιστικό αντι-ρατσισμό;

(διαδικτυακά) μιντιακά κείμενα:

διαφημιστικές καμπάνιες,
ειδησεογραφικά άρθρα, δελτία
τύπου, ντοκιμαντέρ,
συνεντεύξεις, κινούμενα σχέδια,
τηλεοπτικές διαφημίσεις,
τηλεοπτικά σόου, μεσημεριανά
infotainments, σειρές, ταινίες

(διαδικτυακά) θεσμικά κείμενα:

εκπαιδευτικό υλικό, πρακτικά
βουλής, πολιτικά και νομικά
κείμενα (π.χ. ανακοινώσεις,
αποφάσεις θεσμικών (ευρωπαϊκών)
οργάνων)

Κείμενα του **δημόσιου**
λόγου που φαινομενικά
τουλάχιστον
αντιπαρατίθενται στον
ρατσισμό και προωθούν
θετικές στάσεις προς
τους μετανάστες και τους
πρόσφυγες

Στόχοι Έρευνας

Πότε αντιλαμβανόμαστε κάποιες ‘αντι-ρατσιστικές’ θέσεις ή στάσεις ως ρατσιστικές;

Δοκιμαστική απάντηση

- όταν δηλώνουν ή υπαινίσσονται υποτιμητική διάκριση **και αποκλεισμό** τουλάχιστον ως προς τη γλώσσα και τον πολιτισμό
- όταν δηλώνουν ή υπαινίσσονται υποτιμητική διάκριση **και αφομοίωση** τουλάχιστον ως προς τη γλώσσα και τον πολιτισμό

Συσχέτιση με τους στόχους του Κέντρου Αριστείας

TRACE:

1. Ανάδειξη των υπόρρητων μηνυμάτων που αναπαράγουν ρατσιστικές αντιλήψεις για τη γλώσσα και τον πολιτισμό
2. Ανάπτυξη της κριτικής επίγνωσης των ατόμων για το ρευστό ρατσισμό

Κέντρο Αριστείας:

«Έρευνα και δράσεις για τη γλωσσική και πολιτισμική διαφορετικότητα – ιδιαίτερα σε σχέση με τη μετακίνηση πληθυσμών στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και τα ‘κύματα’ μετανάστευσης- και τη διαπολιτισμική επίγνωση.»

1ο Παραγόμενο έρευνας: Αντιρατσιστικό corpus

- Διαμόρφωση
  1. ενός αντιρατσιστικού corpus περίπου 500 χιλιάδων λέξεων
  2. ενός υπο-corpus με εντοπισμένα ρατσιστικά-αντιρατσιστικά κείμενα

με δυνατότητα τα κείμενα που αποτελούν τα δύο corpora να **επισημειώνονται** ως προς διάφορα κριτήρια και κατηγορίες όπως

Κειμενικό είδος, πηγή, συγγραφέας, θέμα, ύπαρξη ρευστού ρατσισμού, είδος ρευστού ρατσισμού, κειμενικός τύπος κτλ.

2ο Παραγόμενο έρευνας: Εργαλειοθήκη

- Κριτική ανάλυση ενδεικτικών αντιρατσιστικών κειμένων στα οποία εντοπίζεται ρευστός ρατσισμός
- Διαμόρφωση εργαλειοθήκης ανίχνευσης του αντι-ρατσιστικού ρατσισμού βασισμένης στα εξής (μεταξύ άλλων) θεωρητικά-αναλυτικά πλαίσια:
  - Κριτική λογο-ιστορική προσέγγιση των Reisigl & Wodak (2001)
  - Μοντέλο αφηγηματικής τοποθέτησης του Bamberg (1997)
  - Γενική θεωρία για το γλωσσικό χιούμορ (Attardo 2001)
  - Κριτική ανάλυση μεταφορών (Charteris-Black 2004)
  - Κριτική ανάλυση πολυτροπικών κειμένων (Van Leeuwen 2008)

3ο Παραγόμενο έρευνας: Πλατφόρμα

- Δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας
- Θα περιλαμβάνει:
  - αναλύσεις αντιρατσιστικών κειμένων οι οποίες θα είναι ανοιχτής πρόσβασης
  - ένα διαδραστικό blog όπου οι χρήστες/τριες θα μπορούν να αναρτήσουν αντιρατσιστικό υλικό που, κατά τη γνώμη τους, εμπεριέχει ίχνη ρατσισμού

4ο Παραγόμενο έρευνας: Επιστημονική και κοινωνική διάχυση

- Επιστημονική διάχυση:
  - ανακοινώσεις σε διεθνή συνέδρια
  - δημοσιεύσεις σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά
  - διοργάνωση διεθνούς συνεδρίου
  - επιμέλεια συλλογικού τόμου

- Κοινωνική διάχυση:
  - διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων
  - ιστοσελίδα ερευνητικού προγράμματος και σελίδες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης
  - ΜΜΕ
  - Αφίσες και ενημερωτικά φυλλάδια

Χρηματοδότηση

Η παρούσα έρευνα χρηματοδοτείται από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.) στο πλαίσιο της δράσης «1^η Προκήρυξη Ερευνητικών Έργων ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ. για την ενίσχυση Μελών ΔΕΠ και Ερευνητών/τριών»

Σπουδές

- Συνεργαζόμενοι φορείς για υλοποίηση μεταπτυχιακών προγραμμάτων και έρευνας:
  - Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Φιλολογίας:
    - ΠΜΣ *Γλωσσολογία: Γλώσσα και Επικοινωνία*, Διευθύντρια: καθ. **Ά. Ρούσου**
    - Εργαστήριο *Νεοελληνικών Διαλέκτων*, Διευθυντής: αν. καθ. **Δημ. Παπαζαχαρίου**
  - Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο: ΠΜΣ *Σύγχρονες τάσεις στη γλωσσολογία για εκπαιδευτικούς*, Διευθυντής: αν καθ. **Γ. Ξυδόπουλος**
- Σύνδεση με υποψήφιους διδάκτορες:
  - Υποψήφια διδάκτορας: Ν. Παναγάκη
  - Τίτλος διατριβής: *Η σύγκρουση σε πολυπολιτισμικά σχολικά περιβάλλοντα στην Ελλάδα: Κριτική ανάλυση μαθητικών κειμένων για την προσφυγική κρίση*
  - Χρηματοδότηση: **ΕΛΙΔΕΚ Υποψ. Διδακτόρων** (11/2019 – 10/2022)

Επικοινωνία

- **Επιστημονικός Υπεύθυνος έργου:**
Αργύρης Αρχάκης archakis@upatras.gr
- **Βασικές συνεργάτιδες του έργου:**
Βίλλυ Τσάκωνα villytsa@otenet.gr
Ράνια Καραχάλιου karahaliou@upatras.gr
Βάσια Τσάμη tsamibasil@gmail.com)
- **Ιστοσελίδα:** <https://trace2019.wixsite.com/trace-project>
- **Facebook:** <https://www.facebook.com/TRACE-111950056997214/>
- **E-mail του TRACE:** trace.upatras@gmail.com

Αρχική Σελίδα

Το Πρόγραμμα

Επικοινωνία

Ανιχνεύοντας τον ρατσισμό στον ανηρατσιστικό λόγο: Μια κριτική προσέγγιση στον ευρωπαϊκό δημόσιο λόγο για τη μεταναστευτική και προσφυγική κρίση

Περιγραφή Προγράμματος

Ερευνητική Ομάδα

Δράσεις

Περιπτώσεις Ρατσιστικού Ανηρατσισμού

Σας
ευχαριστούμε
πολύ!